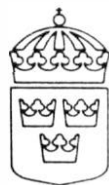

Motion till riksdagen

1987/88:Bo501

av Hans Lindblad och Kerstin Ekman (fp)

om skydd av övre delen av Voxnan

Mot.
1987/88
Bo501 – 512

Skydd för Voxnan i dess sträckning från Siksjön till Vallhaga

Den övre delen av Voxnan, en tolv mil lång sträcka mellan Siksjön och Vallhaga, är nästan orörd. Där finns endast ett litet kraftverk (Storlugnströmmen) liksom spår efter flottningsepoken. Vattenföringen är också nära den naturliga genom att regleringsmagasinen i tillflödena har måttlig storlek.

Älvsträckans stora naturvärden har redovisats i en rad inventeringsrapporter. Gävleborgs botaniska sällskap lämnade en sådan till länsstyrelsen i Gävle 1984. Mats Olsson, riksmuseet, lämnade en rapport till naturvårdsverket senare samma år. Gunilla Björklund, naturgeografiska institutionen i Uppsala, gav 1985 en rapport till naturvårdsverket.

Dessa kunskaper om älvsträckan ledde till att länsstyrelsen klassat den i högsta skyddsklass, alltså som riksintressant. Dessutom har länsstyrelsen den 24 februari 1986 utfärdat förbud mot vattenföretag t. o. m. 31 januari 1989 inom Voxnans vattenområde från Mjösjön till Måndagsfallet, vilket är hela den del som innehåller för utbyggnad intressanta fallsträckor.

Statens naturvårdsverk klassar nu hela Voxnan från Siksjön till Måndagsfallet som riksintressant.

Vi har tidigare fört fram kravet på skydd för Voxnan genom motioner 1985 (1985/86:86) och 1987 (1986/87:Bo506) om att hela den övre delen av Voxnan skulle få skydd enligt naturresurslagen.

Centralt i denna älvsträcka ligger Hylströmmen, det största vattenfallet i södra Norrland och föremål för utbyggnadsplaner sedan några decennier. Riksdagen beslöt den 26 november 1986 att föra Hylströmmen till de älvsträckor som skall undantas från vattenkraftsexploatering enligt naturresurslagen.

Det är positivt att Hylströmmen skyddas, men vi finner det angeläget att hela den övre delen av Voxnan skyddas. Det finns en rad starka argument för detta.

I. I naturresurslagen skyddas *älvsträckor*. Alla andra objekt, utom Hylströmmen, har en sträckning som kan mätas i mil. Hylströmmen är i detta sammanhang att betrakta som en punkt, inte en sträcka. Vid riksdagens beslut angavs inte hur lång älvsträcka som avsågs bli skyddad. Hylströmmen har en fallhöjd på drygt 20 meter på en sträcka av ett par hundra meter.

2. Hylströmmen har extraordinära naturvärden, uppenbara för alla. Men även övriga delar av Voxnan mellan Siksjön och Vallhaga har mycket stora naturvärden, vilket bl. a. framgått av länsstyrelsens yttrande i samband med klassningen som riksintressant. Hylströmmens naturvärde skulle avsevärt reduceras om ingrepp gjordes i övriga delar av denna älvsträcka.

Älvsträckans tre huvuddelar utgörs av den flacka övre delen, den forsrika mellersta delen (med Hylströmmen) och den meandrande nedre delen. Dessa tre delar har var och en sina speciella värden, som delvis kontrasterar mot varandra. Just den imponerande längden på älvsträckan, tolv mil, och förekomsten av de sinsemellan så olika tre delarna, gör den ytterligare värdefull.

Det behövs i södra Norrland en orörd älvsträcka för naturvård, forskning och rekreation. Voxnan är den som bäst svarar mot detta behov. Att just Voxnan befinner sig i denna situation förklaras bl. a. av dess läge i gränsen mellan Dalarna och Hälsingland, trakter som hör till de sist koloniserade och exploaterade i södra Norrland. Ännu på 1880-talet var Hamra kronopark, vars östra gräns bildas av Voxnan, en 28 000 hektar stor urskog.

3. Hylströmmen är den för kraftproduktion intressantaste fallsträckan i det aktuella älvavsnittet. Övriga fallsträckor är mindre branta. Eftersom riksdagen nu har bedömt att man kan avstå från det krafttillskott som Hylströmmen skulle ha kunnat ge vore det naturligt att avstå även från möjlig kraftproduktion i resten av Voxnan mellan Siksjön och Vallhaga. Voxnan är också en relativt liten älv med en årsmedelvattenföring vid Hylströmmen på 12 kubikmeter per sekund.

4. Det har påståtts att översvämningar i Edsbyn och Alfta, sådana som i september 1985, skulle kunna förebyggas genom magasinering av 30 miljoner kubikmeter vatten i ett magasin vid Hylströmmen. Ett så litet magasin är emellertid otillräckligt. En utredning utförd av föreningen Bevara Voxnans strömmar har visat att tre gånger så stor, och tillräcklig, magasinvolym kan erhållas – till samma kostnad per kubikmeter – genom utnyttjande av ett flertal sjöbäcken i tillflödena. Voxnans huvudfåra skulle alltså inte behöva beröras av anläggningar för flödesdämpning.

Hemställan

Med hänvisning till ovanstående hemställs

att riksdagen beslutar att skydd enligt naturresurslagen skall ges Voxnan i hela dess sträckning mellan Siksjön och Vallhaga.

Stockholm i januari 1988

Hans Lindblad (fp)

Kerstin Ekman (fp)